
Dr. Fórizs Sándor

A SZÁZADGYAKORLAT SZEREPE A TANSZÉKI OKTATÁSBAN

A ZMNE Hadtudományi Kar Határőr tanszéke éves oktatási feladatait háromnapos gyakorlat levezetésével zárja, melyen a tanszék valamennyi hallgatója és tanára részt vesz.

A több éves hagyományra visszatekintő rendezvényt az oktató állomány fontosnak tartja, hónapokkal korábban megkezdjük a felkészülési, és nagy gonddal tervezzük a legapróbb részfeladatokat is. A gyakorlat elgondolását évente formáljuk, csiszoljuk, módosítjuk. A jól szervezett levezetés, az anyagi-technikai biztosítás zökkenőmentes megoldása jelentős munkát kíván. Általában 110-120 fő elhelyezése, mozgatása történik egy-egy alkalommal.

Az éves képzés rendszerében a szorgalmi időszak végén, közvetlenül a vizsgaidőszakot megelőzően költözik ki a tanszék teljes állománya Csobánkára. Személy szerint magam egy egész hetes gyakorlat levezetésének vagyok a híve, de ennyi időt - 30 tanórát - a négy osztálynál a jelenlegi feszített óraszámok mellett nem tudunk "kigazdálkodni". Már az is esoda, hogy évente egyszer valamennyi tanítványunk, az elsőévesektől a zászlósokig valamilyen gyakorlaton együtt van. Ez a képzés egyetlen rendezvénye, amikor az osztályok közösen tevékenykednek, megismerve és irányítva a fiatalabb korosztályokat. Valószínűnek tartom, hogy egymás megismerése, az itt kialakuló kapcsolatok a későbbi tiszti pályafutásra is hatást gyakorolnak.

A gyakorlat összetett célrendszere közül az alábbi szempontokat szeretném kiemelni:

- Az éves oktatás lezárása, a szerzett ismeretek és a gyakorlati tudás felmérése;
- Századszintű gyakorlaton történő részvétel biztosítása. Ez azért is fontos, mert a Határőrségnél, anyagi okok miatt ismételen elmaradnak a betervezett gyakorlatok. Az oktatás menetébe beépített hallgatói csapatgyakorlatokon ilyen rendezvényeken nem tudunk részt venni. Az elmúlt évben ez az egyetlen lehetőség maradt, hogy zászlósaink a kibocsátás előtt ténylegesen századszintű köteléket láthassanak és vezessenek.
- Felkészítés a gyakorlati záróvizsgára. Az ott jelentkező feladatok, (tételek), például tereptájékoztató, elhatározás jelentése, stb. végrehajtása gyakorló állomány jelenlétében.

Az elgondolásban szereplő mozzanatok többszintű (raj, szakasz, század) megoldása. Az átfogó, komplex parancsnoki szemlélet kialakítása.

- A fizikai megterhelések elviselésére nevelés. A foglalkozás folyamatosan, 4-5 órás rövid pihenőkkel tart. A riadók, a gyalogmenetek, az éjszakai tevékenység és a terepen történő kintalvás kombinálva az időjárási szélsőségekkel - nappal nagy hőség, éjjel hideg - komoly nehézséget jelentenek.

- A bajtársiasság kialakítása és a szakmai öntudat növelése a közösen megoldott határőrizeti feladatokon keresztül történik. A nagyon komoly igénybevétel követően a gyakorlat után szakmai napot, tanszéknapot tartunk, melyet 120-140 fős közös vacsorával zárunk a helyőrségi klubban. Erre meghívjuk a feleségeket, hallgatóink barátnőit, ismerőseit, a gyakorlatot támogató más szervek képviselőit. Ez az este, visszatekintve a hét megpróbáltatásaira, joggal nevezhető az éves képzés egyik csúcspontjának.

- Tiszti példamutatás és mintaadás azáltal, hogy az oktatók a hallgatókkal együtt tevékenykedve, elhelyezve, étkezde, aktívan hozzájárulnak a szakmai motivációk és tiszti-vezetői példakép kialakulásához.

A GYAKORLAT ELGONDOLÁSA

Az évek folyamán rendszeresen változtatott, csiszolt, módosított elgondolást készítettünk, melyet tanszékértekezleten véglegesítünk. A négy hallgatói osztályból (a négy korosztályból) négyszakaszos, ideiglenes állományú századot hozunk létre, ahol az idősebb korosztályok dolgoznak a vezető beosztásokban a rajparancsnoktól a századparancsnokig. Az ezen pontokon gyakorlókat mozzanatonként váltjuk és értékeljük.

A gyakorlat alapvetően a rendkívüli állapotot megelőző nemzetközi politikai feszültség időszaka határőrizeti feladatait modellezi és gyakoroltatja.

A legfontosabb feladatok:

- Járőrszolgálat ellátása annak minden problémás kérdésével - előállítás, kényszerítő eszköz alkalmazása, stb.;
- Határőrizeti kirendeltség működtetése. Hat gyakorló kirendeltség keretében a zászlós állomány vezetői beosztásban szervezte és irányította a többiek végrehajtó tevékenységét;
- Határőrizeti zárás végrehajtása;
- Meghatározott terület átkutatása, keresett személyek elfogása;

-
- Az államhatár harcászati jellegű lezárása és őrzése;
  - Századtámpont kiépítése, védelmi harc, **visszavonulás és a mélységben** újabb támpont kiépítésének gyakorlása.

Sok részfeladat, melyet megoldunk, **nem** a fő mozzanathoz tartozik, mégis fontos megemlíteni.

Külön oktatási kérdések, önállóan nagy jelentőséggel a következők:

- Kivonulás a szentendrei iskoláról Csobánkára, a század menetének megszervezése és menetparancs kiadása, illetve a menet vezetése.
- A bázison az elhelyezés megszervezése, napiparancs kiadása.
- Az objektumőrizet és védelem megszervezése, begyakorlása. Jelzőkkel támogatott objektumvédelmi riadó és védelmi harc végrehajtása.
- Határrendészeti riadó megszervezése, begyakorlása, végrehajtása.
- Az állomány étkezésének és más napirendi tevékenységének századparancsnoki irányítása. A tábori konyhában történő főzést kombináltuk a hidegétkezéssel.
- A századgyakorlat befejezése, értékelése, a leszerelés és karbantartás irányítása.

A gyakorlás színvonalát javította az éjjellátó eszközök, különböző típusú híradóeszközök, BTR-ek, pirotechnikai anyagok, stb. alkalmazása. Mindezek **külön** nehézség elé állították a parancsnoki állományt a helyzetértékelés és vezetés során.

Az iskola felderítő tanszékének hallgatói két mozzanat végrehajtásánál nyújtottak számunka pótolhatatlan segítséget. A határzárás során az átszivárgást, a körbezárt terület átkutatásakor a rejtőzködést (álcázást) gyakorolták, mintegy megszemélyesítve az ellenséget. Pusztá működésük figyelemre, éberségre, csendre és álcázásra ösztönzött. A félig eredményes kutatást megisméltük, a még ezt is "túlélte" három felderítő hallgatónak a felsorakozott állomány előtt gratuláltunk. Egyik jelentős problémánk a tanévet záró gyakorlat összeállításánál, hogy oktatási profilunk minél több meghatározó elemét szeretnénk megjeleníteni. Ez pedig rendkívül széles skálát jelent a határrendészeti tevékenységektől a századszintű védelmi harc vezetéséig.

Egy napot szánunk a határőrizeti kirendeltségek munkájának feldolgozására. A negyedéves állomány, mint a hivatalok vezetői és helyettesei elvégzik a kapcsolódó tennivalókat, helyzetértékelést, szolgálatszervezést, munkatervet

---

Amikor a tanszék tiszthelyettes tanfolyamot tartott, ezen osztályok állományát is kivittük és ismereteiknek megfelelő beosztásban - járőr, lövész - gyakoroltattuk őket.

Utolsó alkalommal, 1997-ben a gyakorlat napirendje a következő volt:

A KIHELYEZÉS NAPIRENDJE

1997. június 09.

1. nap

- 05.30 Ébresztő
- 06.30 Sorakozó a 3-as épület mögött, ellenőrzés (anyagok kiszállítása, sátorverés megkezdése)
- 06.50-07.30 Kivonulás
- 07.30-08.00 Reggeli (hideg) Táborrendezés
- 08.00-09.00 Eligazítás
- 09.00-10.00 HÖK. vez. helyettesek eligazítása, munkaértekezlet
(A kir. vez. áll. kész szolg. szervezéssel érkeznek, 6 HÖK kerül „felállításra”: 4 fő x 6 = 24 fő vez-i állomány, beosztottak évfolyamonként 1-1 raj)
- 10.00-13.00 A zls-i állomány végrehajtja:
- a Határőr Harcászat gyak-i kollokvium „a.)” tételéből a vizsgát,
- 1-3. évfolyam részére járőrszolgálatra történő felkészítést.
- 13.00-14.00 Ebéd
- 14.00-18.00 Járőrszolgálat végrehajtása (15 perces időközökkel, a „vezetői” állomány eligazítása alapján) menetvonalon igazoltatás, előállítás, kényszerítő eszköz alkalmazása, elfogás, intézkedés határrendsértés esetén, helyszinbiztosítás, járőrjelentés írása, vezető áll. közlésekre intézkedik.
(14.00 zls-ek vezetésével jör. módszertan)
- 18.00-18.30 Vacsora
- 18.30-19.00 Döntnöki megbeszélés

I. mozzanat:

- 18.30-19.40 Objektumvédelmi terv elkészítése (4. évf. szd. pk., 3. évf. szpk., 2. évfolyam szerepkörbe, 1. évf. gpu. gkr. szét-össze norma)
- 19.40-20.40 Objektumvédelmi feladatok végrehajtásának begyakorlása (vezetés mérése)
- 21.00-21.30 Napi értékelés, feladatszabás
- 22.00 Takarodó (Éjjel határrendészeti riadó és zárás végrehajtása, (kb. 3 óra)

1997. június 10.

2. nap

- 05.30 Objektumvédelmi riadó végrehajtása, ellenőrzés (vezetés mérése)
- 06.30-07.00 Reggeli, felszerelés
- 07.15-09.15 I., II. évfolyam táborbontás

II. mozzanat:

- 07.15-08.00 Menet végrehajtása a kutatás terepszakaszára
- 08.30-10.00 Felkészülés zárási és kutatási feladatok végrehajtására
- 10.....-13.00 Fegyveres személyek feltételezett tartózkodási helyének kutatása a fegyveres személyek felszámolása (a Felderítő tanszeggel együttműködve)
- 13.00-14.40 Bevonulás

III. mozzanat:

- 15.00-15.30 Harcászati zárás tervező, szervező parancsnoki munka végrehajtása
- 15.30-17.15 Harcászati zárás begyakorlása (Kerekes hegyoldal)
- 17.15-18.00 Vacsora
- 18.00-18.30 Döntnöki eligazítás, hallgatói állománynak szabadidő
- 18.30-24.00 Harcászati zárás végrehajtása (a Felderítő tanszeggel együttműködve)

IV. mozzanat:

24.00-05.00 Terepszakaszon alvás

1997. június 19.

3 nap

05.00-05.30 Határprovokáció

05.30-06.15 Gyülekező

06.30-07.00 Reggeli, hálósák levétele

07.15-10.30 Előrevonás, szd. támpont elfoglalása, védelmi harc megszervezése

10.30-11.00 Ellenség rohamának visszaverése

11.00-11.30 Ellenlökés végrehajtása

11.30-13.00 Ellenőrzések, döntnöki jelentések összegzése, karbantartás, anyagleadás

13.00-13.30 Ebéd

13.30-14.30 Táborrendezés, málházás

14.30-15.00 Értékelés

15.00 Bevonulás

Ha a képzési idő lehetővé teszi, növeljük a gyakorlat időtartamát. Esetleg egyes mozzanatok - határbiztosítás, határvédelem - más tanszékek érdeklődését is felkelthetik és kibontakozhat egy közös tevékenység a kölcsönös előnyök alapján.